

Další pokus klamat světovou veřejnost totalitním státním opět nevyšel. Chtěli využít nedávné kulturní konference signatářských zemí helsinské konference v Budapešti a zaměřet hlavní problematiku evropské kultury. Připravili i "závěrečný dokument", jak na to byli zvyklí v posledních letech, a v něm shromáždili směs obvyklých, nezávazných frází o míru, spolupráci a bezpečnosti. Představitelé západních států tuto prolhanou demagogii po zásluze odmítli a nedali se zmanipulovat ani v závěru jednání.

Zcela poprávu ukázali, jak to v Evropě s kulturou vypadá. Zásady dohodnuté na helsinské konferenci se v zemích pod kuratelou sovětských mocností neberou na vědomí a nerealizují. Nesvoboda pro kulturní pracovníky, spisovatele a umělce, vláda kruté cenzury, monopolizace veškeré publikační a ediční činnosti, zakazy práce učitelům, hercům, malířům a dalším, pronásledování za názory, zabavování a ničení soukromých archivů, rukopisů a strojopisů - taková je charakteristika kultury v oněch zemích. Jejich režimy si samy dávají nejostudnější vysvědčení. Ve starém kulturním kontinentu se dostaly k vládě nad lidmi nelidské a nekulturní systémy podávající si ruce s barbarskou ideologií třicátých a čtyřicátých let.

Zdá se, že jim do jisté míry tyto jejich antikulturní pozice umožnily i naivní představy některých západních politiků a skupin, které uvěřily sovětským slibům. Dostali téměř vše, co požadovali. Největší chybou bylo, že se uznaly sovětské okupační výboje po roce 1944. Od sovětské strany, kromě slov a podání ruky, však zato nebylo učiněno nic. Naopak, po podepsání helsinské dohody se v některých zemích sovětského bloku rozpoutaly útoky proti obhájcem lidských práv. Například v Československu byl právě po podepsání Helsinek uspořádán zvláštní a pogromistický teror proti myšlenkám Charty 77, jež vyvěraly z podnětů helsinské konference...

Je přirozené, že k budapeštskému kulturnímu fóru vydala prohlášení i Charta 77. Byl v ní podán truchlivý obraz kulturního života v Československu v podmínkách sovětské okupace a tzv. reálného socialismu. Vydičující text se vyznačoval bohužel závažným nedostatkem: Svou kritiku nedoložil konkrétní argumentací, již je víc než dost a která v takových mezinárodních setkáních má mimořádný význam, mnohem větší než dokonalé, leč poněkud obecné úvahy.

Ostudnou roli sehrála v Budapešti československá delegace vedená Zorinovým zetěm, slovenským ministrem kultury Miroslavem Válem. Byli v ní aktivní a agresivní koleboranti i kolaboranti pasivní /Pilař, Hájek, Adlová, Kot, Fialka, Kotalík, Dvorský, Števec aj./.

Na počátku konference vyuhňal Válek několik zásad, podle nichž se měla jeho delegace řídit. Právil, že jsou "připraveni otevřeně diskutovat a jednat o všech problémech, ovšem bez zasahování do vnitřních záležitostí jiných zemí, bez politického avanturismu a demagogie". Jen "prefíkaný" pokrytec se může hlásit k mezinárodní dohodě a současně vykřikovat, že nepřipustí "zasahování do vnitřních záležitostí", má-li tuto dohodu skutečně plnit a vnášet její zásady do života své země.

Pan Válek se velmi zryhlil, když předpovídal, že se jim podaří opět zmanipulovat západní představitele. Řekl, že "jsou vyhlížky na přijetí všeobecného dokumentu, který by dokazoval zásady spolupráce v kultuře". Nač takový pseudodokument, odpověděli mu po pravdě, když by se tak jen zaměřila skutečná situace v kultuře "reálného socialismu" a obešly hlavní příčiny nesvobody.

Konkrétní příklady této kulturní nesvobody, které uvedli západní delegáti, označil Válek přirozeně za - provokaci. /"Prohlášení některých západních delegátů by se dala označit za provokaci, neboť byla z hlediska vzájemné spolupráce... zcela nepřijatelná"./

Podobně hovořil i náměstek sovětského ministra kultury G. Ivanov. Zesměšnil se vystoupením, v němž pravil k pobavení delegátů: "Občas jsme se setkali s tím, že někteří naši západní kolegové prostě buď nebyli informováni o skutečném obsahu kulturních procesů v naší zemi, nebo byli kýmisi hluboce klamáni. To se mimo jiné týká otázek realizace skutečné, a ne deklarované tvůrčí svobody v Sovětském svazu, která je zaručena po právní i materiální stránce..." Ne, Ivanov nežertoval, myslel to vážně.

Občas vypustila svou kachnu i ČTK, když například strašila kulturním reваншизмом. Podle ní K.G. von Hase, představitel NSR, prý "doporučoval ostatním zemím novou koncepci celoevropské kultury na základě pangermanismu..." Proboha, kde nechjali ti reální socialisté rozum?

Západní delegáti nediskutovali jen všeobecně a o nicem. Tuhle ekvilibristiku

tu provozovali samozvaní mluvčí z východu, když navrhovali "převratné" a "po-
třebné" projekty, jako mezinárodní přehlídku pantomimy, výtvarné výstavy, sym-
pozia o románu a architektuře, konferenci knihovníků o ochraně starých knih apod.

Zástanme u posledního návrhu. Československá delegátka hovořící za naše knihovny měla plná ústa návrhů na péči o staré tisky, knihy a noviny. To je jistě pozornost chválehodná, kdyby nebyla vedena snahou zamlčet nejpodstatnější záležitost českých a slovenských veřejných knihoven. Jsou z nich vyražena díla předních spisovatelů a vědců a jejich jména se nasmějí objevit ani v katalogích. Prostě neexistují! Stejně to je i s časopisy a novinami z let 1968 a 1969, které leží v nedostupných tresorech a nepůjdou se. Tím se přirozeně knihovnická delegátka nechlubila.

Velmi konkrétně uvedli příklady kulturní persekuce západní představitelů. /Např. z Velké Británie a USA, pokud víme/, když popsali například brutální likvidaci Jazzové sekce Českého svazu hudebníků, nebo postoj režimu k dílu a osobnosti Jaroslava Seiferta. Prokázali, že Seiferta po roce 1969 nejdříve veřejně epinili, protiprávně zbavili funkce předsedy Svazu spisovatelů a tuto spisovatelskou organizaci i policejně zlikvidovali. Jeho nová díla - sbírky básní "Morový sloup" a "Deštník z Picadilly" i paměti "Všechny krásy světa" - dlouho nevydávali. Československá delegace předvedla v Budapešti komedii, když tam předala zástupci USA knihy Jaroslava Seiferta vydané v posledních letech.

Americký spisovatel J. Smith tuto kamufláž dokonale odhalil. Zcela v duchu nedávné dokumentace obsažené v knize Zdenka "hrubého" "Básník svobody a lidskosti" opsané na stroji začátkem roku 1985. V sedmdesátých a osmdesátých letech vyšly s počátku jen reedice některých Seifertových knih. Jeho nové sbírky "Bežník z Picadilly" a "Morový sloup" byly knižně vydány až téměř po deseti letech od napsání - v roce 1979 a 1981, když už se začalo hovořit o Seifertově kandidatuře na Nobelovu cenu. Již předtím byly tyto sbírky opsány ve strojopisné edici "Petlice". Také vzpomínky "Všechny krásy světa" musely být nejdříve opsány v "České expedici"; protože jejich rukopis ležel téměř pět roků v nakladatelství Odeon a Čs. spisovatel. Byl tam uložen k mlčení, protože "lektorské posudky" v čele se stanoviskem ideologa KSČ J. Fojtíka zakazovaly jejich knižní vydání.

A ještě víc než přesvědčivý doklad: Když přece jen Seifertovy poslední knihy vydali, dostal tisk pokyn, aby v nich nepřinášel recenze a "nepropagoval" je. Kdo tedy v Budapešti lhal, pane Kote, Hulinský a Pilaři, kteří jste tyto cenzurní protiseifertovské kampaně obhahovali?

Po návratu z kulturního fóra pokračovali někteří členové oficiální delegace v Rudém právu ve své budapeštské demagogii. Namohli mezi nimi chybně dva osvědčení kolaboranti Hájek a Pilar. První chlubitivě napsal, že prý "uvodili dezinformace o literárním životě socialistických zemí na pravou míru". Západní delegáti prý zahrnovali díla autorů v Československu zakázaných a nevydávaných "nejvyšším estetickým uznáním" a "ve svých výpadech udílejí tituly spisovatelům i podpisovatelům různých disidentských manifestů, kteří pokud jde o literární schopnosti nedokázali zatím nic víc, než že se prostě umějí podepsat..."

Je to uličnictví hodné tohoto drzounka. Před časem ho pasovali za univerzitního profesora za to, že po roce 1969 - ale již i předtím - je pro něho charakter-
neznámým pojmem. Doplnil ho jiný výtečník - Pilar, který je odpovědný za pogromy
proti českým spisovatelům, za což si vysloužil nedávno i titul národního umělce.
"Z úst západních delegátů, zejména USA, Anglie, Francie a dalších, bylo nejdnou
slyšet staré omleté argumenty o všech možných literárních svobodách," pravil opo-
vrzlivě tento činitel. "K neúčinnému arsenálu munice proti socialistickému světu
patřilo ovšem i oblíbené téma svobody člověka". A přidal i lži o "dezinformacích"
kolem "postavení díla Jaroslava Seiferta".

Popletovi hájkovi v jeho zprávě v kůdém právu unikla informace, že názory Západu "na právní míru" uváděli prý delegáti ze SSSR, NDR a Československa. Polští, maďarští a rumunští spisovatelé se tedy zřejmě oš této ideologicky "vyspělé" trojice distancovali.

K aktivitám budapešťského fóra patřilo i neoficiální setkání, kterého se zúčastnili také českoslovenští spisovatelé žijící a tvořící mimo svou vlast. Maďarské úřady sice nepovolily, aby se toto setkání konalo s jejich souhlasem, nicméně vydaly vstupní víza emigrantickým mluvčím potlačených literatur a vzali na vědomí, že v Budapešti tyto představitelé uspořádali své jednání a dosli k společným závěrům. Navíc umožnily i západním redaktorům, aby mohli objektivně o kulturním fóru referovat /mezi nimi byli i z rozhlasu Hlas Ameriky/. Dali tak všem srozumitelnou lekci.

Před tváří mnoha stovek delegátů se znovu ukázalo, jak to ve skutečnosti vypadá s českou kulturou. Přispěli k tomu nevědomky a neradi i obhájci útlaku a nesvobody, podle nich je všechno v pořádku. Došli se do izolace ještě větší než byl předtím jejich "křivý" český kulturní a politický obraz, jež nás bude pronásledovat celá Evropa.